

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/118235,Dezubekizacja-jak-to-dziala.html>
27.04.2024, 11:10

Strona znajduje się w archiwum.

Dezubekizacja - jak to działa?

Data publikacji 12.10.2020

Czym jest tzw. dezubekizacja?

Dezubekizacja to proces obniżania świadczeń emerytalno-rentowych byłym funkcjonariuszom komunistycznej bezpieki na podstawie zachowanych akt osobowych, znajdujących się w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Podstawowym kryterium oceny jest pełnienie przez funkcjonariuszy służby w cywilnych i wojskowych instytucjach oraz formacjach wymienionych w art. 13 b ustawy z 16 grudnia 2016 r. *o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin* (Dz. U. z 2016, poz. 2270)

Czym jest katalog cywilnych i wojskowych instytucji oraz formacji, których funkcjonariusze służyli na rzecz totalitarnego państwa ?

Katalog jednostek organizacyjnych i stanowisk znajdujący się art. 13 b tzw. ustawy *dezubekizacyjnej* z 16 grudnia 2016 r. zawiera wymienione enumeratywnie wszystkie te jednostki, które poprzez swoje kompetencje jak również przydzielone zadania odpowiadały za łamanie podstawowych praw i wolności człowieka w komunistycznej Polsce. Żadna z jednostek *bezpieki* nie działała w próżni. Był to system naczyń połączonych, wzajemnie od siebie zależnych i współpracujących. Każdy funkcjonariusz pełniący w nich służbę, niezależnie od stopnia i stanowiska realizował zadania, w celu skutecznej eliminacji wszelkich przejawów dążeń wolnościowych. Pełniąc służbę w tych formacjach i jednostkach organizacyjnych funkcjonariusze byli elementami maszyny totalitarnego terroru.

Czy w innych krajach Europy Środkowo-Wschodniej funkcjonują przepisy prawne

obniżające świadczenia emerytalne dla byłych funkcjonariuszy komunistycznych organów bezpieczeństwa?

Tak, jako pierwsze państwo przepisy regulujące proces obniżania świadczeń emerytalnych funkcjonariuszom komunistycznej *bezpieki* wprowadziły Niemcy. W związku ze zjednoczeniem Niemiec Bundestag postanowił ujednoczyć przepisy emerytalne, wobec czego przeprowadzono reformę wschodniemieckich świadczeń emerytalno-rentowych. Emerytury funkcjonariuszy Stasi zostały ustalone na niskim poziomie. W podobny sposób potraktowano przedstawicieli komunistycznej nomenklatury. W kolejnych latach przepisy te były zaskarżane. Funkcjonariusze byłej Stasi o emerytury walczyli indywidualnie i grupowo, np. w ramach stowarzyszeń – Stowarzyszenia Praw Obywatelskich i Godności Człowieka czy Stowarzyszenia Pomocy Prawnej i Humanitarnej. Przepisy emerytalne zostały poddane ocenie niemieckiego Trybunału Konstytucyjnego, który w wyrokach z 1999 r. i 2004 r. nakazał zmianę części z nich. Niemniej jednak znowelizowane prawo z 2005 r. pozostawiło na niskim poziomie emerytury funkcjonariuszy niemieckiej policji politycznej, jak też przedstawicieli aparatu partyjnego i rządowego nadzorujących *bezpiekę*.

W oparciu o jakie przepisy obniżane są świadczenia emerytalne byłym funkcjonariuszom?

Świadczenia emerytalno-rentowe funkcjonariuszy komunistycznej *bezpieki* są obniżane na podstawie decyzji organu emerytalno-rentowego tj. odpowiednio Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA bądź Biura Emerytalnego Służby Więziennej. Podstawą wydania decyzji jest ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. *o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin* (Dz. U. z 2016, poz. 2270).

Na jakiej podstawie IPN wystawia informacje o przebiegu służby w organach bezpieczeństwa państwa (na rzecz totalitarnego państwa)

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, będąc dysponentem akt osobowych funkcjonariuszy wystawia informacje o przebiegu służby w oparciu o teczki akt personalnych a także materiały ewidencyjne. Dokumenty osobowe funkcjonariuszy są dostępne dla każdego zainteresowanego na podstawie art. 35 c ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej.

Skąd w IPN dokumenty dotyczące funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa?

Dokumentacja osobowa (teczki akt personalnych oraz materiały ewidencyjne) byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa trafiły do IPN na podstawie art. 25 ustawy o IPN. Zgodnie z zapisami ustawy o Instytucie obowiązek przekazania tej dokumentacji ciążył na ministrze spraw wewnętrznych i administracji jak również na

ministrze obrony narodowej.

Jaka jest rola IPN w weryfikacji świadczeń emerytalnych byłych funkcjonariuszy reżimowej *bezpieki*?

Instytut Pamięci Narodowej, wystawia informację o przebiegu służby, zawierającą datę dzienną, miesięczną i roczną rozpoczęcia oraz zakończenia służby funkcjonariusza w instytucjach i formacjach działających na rzecz totalitarnego państwa. Archiwum Instytutu, realizujące wnioski organów emerytalnych tj. Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA oraz Biura Emerytalnego Służby Więziennej ma 4 miesiące na przygotowanie takiego dokumentu.